

انجمن علمی فقه‌پژای تطبیقی ایران

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

Effective Environmental Factors on Delinquency with Emphasis on the Marginalization of Urmia City; Islamabad-Koshtargah

Danesh Esmaili*¹, Ahmad Ahmadi²

1. M.A of Law, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran. (Corresponding Author)

2. Assistant Professor, Department of Law, Mahabad Branch, Islamic Azad University, Mahabad, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 101-115

Corresponding Author's Info

ORCID: 0009-0004-3073-6737

TELL: +984442332002

Email: danesh.awat@gmail.com

Article history:

Received: 07 Feb 2024

Revised: 03 Apr 2024

Accepted: 05 May 2024

Published online: 21 Dec 2024

Keywords:

Environmental Factors,
Delinquency,
Marginalization, Urmia.

ABSTRACT

The phenomenon of delinquency is one of the social harms which, based on studies, is caused by environmental factors. Based on this, the current research seeks to investigate the effective environmental factors on delinquency in the outskirts of Urmia city, including the areas of Islamabad-Koshtargah. Data collection in this research was done using library, statistical and informational sources as well as descriptive and analytical method and using field method such as interview, observation and questionnaire and it was analyzed using structural equation method with Lisrel and SPSS software. The findings indicate that based on the results of the estimation model of the standardized coefficients of the research structural model and a significance level of 0.021, the effects of the socio-cultural factor on the incidence of delinquency with a direct and positive coefficient of 0.99, the effect of the physical factor on the incidence of delinquency in the marginal neighborhood of Islam. Abad - Slaughterhouse with a direct and positive coefficient of 0.99 and the economic factor for the occurrence of delinquency in marginal areas with a positive coefficient of 0.99 and finally the institutional factor for the incidence of delinquency with a direct and positive coefficient of 0.99, which shows that all 4 hypotheses The research has been confirmed. Therefore, based on the results of structural equation modeling, the impact of environmental factors on the incidence of delinquency, with emphasis on indicators (socio-cultural, physical, economic and institutional factors), can have positive results in reducing delinquency.

This is an open access article under the CC BY license.

© 2024 The Authors.

How to Cite This Article: Esmaili, D & Ahmadi, A (2024). "Effective Environmental Factors on Delinquency with Emphasis on the Marginalization of Urmia City; Islamabad-Koshtargah". *Journal of Comparative Criminal Jurisprudence*, 4(4): 101-115.

انجمن علمی فقه‌پژای تطبیقی ایران

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

www.jccj.ir

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

دوره چهارم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۳

عوامل مؤثر محیطی بر بزهکاری با تأکید بر حاشیه‌نشینی شهر ارومیه؛ محله اسلام‌آباد - کشتارگاه

دانش اسمعیلی^{۱*}، احمد احمدی^۲

۱. کارشناسی ارشد حقوق، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران. (نویسنده مسوول)

۲. استادیار، گروه حقوق، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران.

چکیده

پدیده بزهکاری، از جمله آسیب‌های اجتماعی است که براساس مطالعات صورت گرفته تحت تأثیر عوامل محیطی به وجود می‌آید. بر همین اساس، پژوهش حاضر به دنبال بررسی عوامل مؤثر محیطی بر بزهکاری در حاشیه شهر ارومیه، از جمله مناطق اسلام‌آباد - کشتارگاه می‌باشد. جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، آماری، اطلاعاتی و همچنین با روش توصیفی - تحلیلی و استفاده از روش میدانی همچون مصاحبه، مشاهده و پرسشنامه جمع‌آوری شده و با استفاده از روش معادلات ساختاری با نرم‌افزار لیزرل و SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. یافته‌ها بر این امر دلالت دارد که براساس نتایج مدل برآورد ضرایب استاندارد شده مدل ساختاری پژوهش و سطح معناداری ۰/۰۲۱ به دست آمده تأثیرات عامل اجتماعی - فرهنگی بر بروز بزهکاری با ضریب مستقیم و مثبت ۰/۹۹، تأثیر عامل کالبدی در بروز بزهکاری در محله حاشیه‌نشین اسلام‌آباد - کشتارگاه با ضریب مستقیم و مثبت ۰/۹۹ و عامل اقتصادی جهت بروز بزهکاری در محلات حاشیه‌نشین با ضریب مثبت ۰/۹۹ و در نهایت عامل نهادی بر بروز بزهکاری با ضریب مستقیم و مثبت، ۰/۹۹ می‌باشد که نشان می‌دهد هر ۴ فرضیه پژوهش تأیید شده است. بنابراین براساس نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری تأثیر عوامل محیطی بر بروز بزهکاری با تأکید بر شاخص‌های (اجتماعی - فرهنگی، عوامل کالبدی، اقتصادی و نهادی) می‌تواند نتایج مثبتی در کاهش بزهکاری داشته باشد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۱۰۱-۱۱۵

اطلاعات نویسنده مسوول

کد ارکید: ۶۷۳۷-۳۰۷۳-۳۰۰۴-۰۰۰۹

تلفن: +۹۸۴۴۴۲۳۳۲۰۰۲

ایمیل: danesh.awat@gmail.com

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۸

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۰۱/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۱۶

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱

واژگان کلیدی:

عوامل محیطی، بزهکاری، حاشیه‌نشینی، ارومیه.

خوانندگان این مجله، اجازه توزیع، ترکیب مجدد، تغییر جزئی و کار روی حاضر به صورت غیرتجاری را دارند.

© تمامی حقوق انتشار این مقاله، متعلق به نویسنده می‌باشد.

مقدمه

این محققان که تئوری بی‌سازمانی اجتماعی را ارائه دادند، به این نتیجه رسیدند که ناهمگونی نژادی محل سکونت مردم یک عامل اساسی است که ویژگی‌های محله متفاوت را شکل می‌دهد و در نتیجه بر احتمال مشارکت در فعالیت‌های غیرقانونی افراد، از جمله جرایم خیابانی، تأثیر می‌گذارد (Gu *et al*, 2023: 104-188).

یکی از بزرگ‌ترین و تأثیرگذارترین محله‌هایی که در اکثر شهرهای بزرگ و کوچک وجود دارد، حاشیه شهرها است که در ادبیات علمی و پژوهشی تحت عنوان حاشیه‌نشینی بحث و بررسی می‌شود (بیکا، ۱۳۹۵: ۷۵)، درحقیقت، حاشیه‌نشینی به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن یک منطقه یا گروهی از مردم به دلیل محرومیت از دسترسی به فرصت‌های اجتماعی - اقتصادی، فرهنگی یا سیاسی جامعه در یک حاشیه‌های پیرامونی جامعه سکونت دارند (UNDP, 2015: 5).

براساس دیدگاه مارکسیستی، حاشیه‌نشینی را می‌توان با بیگانگی از وسایل تولید، عمدتاً از طریق سرکوب و توزیع ناعادلانه فرصت‌ها، مساوی دانست. این بدان معناست که حاشیه‌نشینی باعث می‌شود یک محیط هسته و حاشیه‌های آن ایجاد شود و موجب می‌شود قدرت و امتیازات اجتماعی نیز به‌وجود بیایند (Vik *et al*, 2022: 197-208).

در شهرهای بزرگ، حاشیه‌نشینی یکی از محیط‌هایی است که در تحقیقات زیادی رابطه‌ای مستقیمی بین بزه و محیط این حاشیه‌های کلان‌شهرهای بزرگ گزارش شده است. بسیاری از مطالعات تجربی، برای تبیین این رابطه، عوامل و علت‌های بسیار متنوع و مختلفی را بررسی و گزارش داده‌اند. برای مثال، در بسیاری از تحقیقات تجربی ناهمگونی نژادی/قومی در حاشیه‌های جوامع را به‌عنوان عوامل تولید جنایت تلقی کرده‌اند. آن‌ها دریافته‌اند که افراد با پیشینه‌های قومی متفاوت از سیستم‌های هنجاری متفاوت و منحصر به فردی پیروی می‌کنند که اغلب به دلیل عدم توافق بر سر این هنجارها باعث تعارض می‌شوند. این تضادها که به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم نشان داده می‌شوند، مانع ادغام جامعه می‌شوند و کنترل اجتماعی رسمی و غیررسمی برجسته‌بودن جامعه

تأیید یکی از مسائلی که در مباحث مرتبط با جرم‌شناسی (بزه‌شناسی) حائز اهمیت است و موضوع پژوهشی مطالعات زیادی نیز بوده است، بحث بزهکاری و رابطه آن با محیط زندگی و رفتارهای اجتماعی است، چراکه علم شناخت پدیده‌های مجرمانه (بزهکاری) و چگونگی ارتکاب آن‌ها و علل و عوامل (محیط حاشیه‌نشینی) منتهی به ارتکاب آن‌ها، گاهاً مهم‌تر از شناخت ماهیت بزهکاری و جرایم وابسته به آن‌هاست (نجفی توانا، ۱۴۰۰: ۸۹۶). از سویی دیگر، بزه و بزهکاری جزء پدیده‌های محیطی محسوب می‌شوند که در جوامع مختلف مطرح هستند، لذا تلاش برای شناخت این پدیده بدون شناخت محیط پیرامون آن ممکن نیست (کی‌نیا، ۱۳۹۷: ۷)، چراکه محققان معتقد هستند در مورد علل و عوامل بزهکاری در جرم‌شناسی، معمولاً دو دسته از عوامل تأثیرگذار هستند:

۱- عوامل درونی (شخصی): که مسائل روانی، جسمانی و فیزیولوژیکی هر انسانی که بخشی از آن ذاتی و بخشی اکتسابی است؛

۲- عوامل خارجی (محیطی): محیط پیرامون یک شخص را شامل می‌شود که به دو دسته تقسیم می‌شود: ۱- محیط طبیعی (جغرافیایی): محیطی که انسان در ساختن آن نقش نداشته باشد؛ ۲- محیط اجتماعی: که انسان در ساختن آن نقش دارد (نجفی توانا، ۱۴۰۰: ۱۳۶). محیط اجتماعی شامل محیط عمومی و محیط شخصی است که ابتدا در روابط فشرده و کوچک‌تر و سپس در محیط فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و ... باید مورد مطالعه قرار بگیرد، هرگونه تحول یا تغییری که در شرایط و مقتضیات محیط اجتماعی به‌وجود می‌آید، در بروز بزهکاری و یا پیشگیری از آن مؤثر است (دانش، ۱۳۸۴: ۵۸). کین برگ می‌نویسد: «هر عملی که از فردی سر می‌زند، واکنش یک محرک است، تمام اعمال انسانی تحت تأثیر وضع جسمی و روحی و محیط اجتماعی است» (رحیمی نژاد، ۱۴۰۰: ۳۶). شاو و مک کی (۱۹۴۲) معتقد بودند بین میزان جرم و جنایت با ویژگی‌های بوم‌شناختی محله، از جمله ناهمگونی قومی/نژادی همبستگی مستقیم وجود دارد.

محلی را تضعیف می‌کند و در نتیجه بر میزان جرم و جنایت تأثیر می‌گذارند.

امروزه محیط حاشیه‌نشینی یکی از مسائل اصلی کشورهای در حال توسعه می‌باشد و در کشور ایران نیز براساس آمارهای موجود جمعیتی حدود ۲۰ میلیون نفر در محلات حاشیه‌نشین زندگی می‌کنند و باتوجه به این که این محلات درگیر آسیب‌های اجتماعی و انحرافات و بزهکاری متعدد می‌باشند، روزبه روز بر تعداد جمعیت این محلات افزوده می‌شود، جهت بررسی و مطالعه در راستای پیشگیری از انواع بزهکاری‌های مختلف در بافت‌ها و حاشیه‌نشین‌های مختلف نیاز به مطالعات عمیق و جداگانه‌ای وجود دارد. در همین راستا شهر ارومیه نیز به‌عنوان مرکز استان که جاذب مهاجران استان‌ها، شهرها و روستاهای اطراف می‌باشد، جمعیتی حدود ۲۵۰۰۰ نفر چیزی حدود ۲۰ درصد جمعیت شهر ارومیه در محلات حاشیه‌نشین زندگی می‌کنند. بنابراین باتوجه به این که این مسأله از مشکلات اصلی جهت توسعه شهر ارومیه می‌باشد. سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که در بین حاشیه‌نشین‌های کلان‌شهر ارومیه، چه عواملی در بروز بزهکاری دخالت دارند، کدامیک از بزهکاری‌ها در این مناطق بیشتر بروز می‌دهند و چه عواملی بر بروز آن‌ها دخالت دارند؟

۱- بحث نظری؛ رابطه حاشیه‌نشینی و جرم

حاشیه‌نشینی به پدیده‌ای اطلاق می‌شود که در محلات فقیرنشین اطراف شهرهای بزرگ به‌وجود می‌آید و ساکنین این مناطق به علل گوناگون اقتصادی و اجتماعی نتوانسته‌اند وارد شهر شوند و از امکانات شهری استفاده کنند و همین‌طور نسبت به زمین اسکان‌یافته خود هیچ حق قانونی ندارند، چراکه دولت آن مناطق را به رسمیت نمی‌شناسد. زاغه‌ها در بدترین مناطق شهری، از جمله نزدیک معادن سنگ حواشی خطوط راه آهن و بزرگ‌راه‌ها و نزدیکی کارخانه‌ها و زمین‌های رهاشده و در جوار گورستان‌ها و در کنار مسیرهای فشار قوی برق و در حاشیه‌های محله‌های فقیرنشین به‌وجود می‌آیند. قابل توجه است که غالباً حاشیه‌نشینان افراد مهاجر و روستا نشین و عشایرند و کمتر شهری محسوب می‌شوند. «حاشیه‌نشینی نوعی زندگی است که با سه شیوه رایج زندگی

شهری و روستایی متفاوت بوده و با ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی مخصوص به خود بافت فیزیکی معینی به‌وجود آورده است که با ساکنین بافت اصلی شهر زندگی می‌کنند» (سعیدنیا، ۱۳۸۲: ۲۷). «حاشیه‌نشینان افرادی هستند که از حالت تولیدی گذشته خود بیرون آمده و به‌صورت مازاد نیروی انسانی در حاشیه شهرها که مملو از مهاجرین است، سکنی گزیده‌اند. آنان عمدتاً به‌شکل مازاد نیروی انسانی از روستاها و شهرهای کوچک به این منطقه جذب شده‌اند.» «حاشیه‌نشینان کسانی هستند که در تمام کشورهای جهان در حاشیه و اطراف شهرهای بزرگ زندگی کرده و اکثریت قریب به اتفاق آنان مهاجرند. حاشیه‌نشینان شهری یا گتوها (Getto) معمولاً از اقلیت‌های شهری هستند که به‌علت جذب نشدن در متن شهرها به‌صورت پدیده گتوی مذهبی، قومی یا زبانی تشکیل شده‌اند و به‌وسیله موانع فیزیکی و انسانی از بقیه بخش‌های شهری جدا می‌شوند» (مرتضوی، ۱۳۸۹: ۶۷).

«حاشیه‌نشین کسی است که در شهر زندگی می‌کند، ولی جذب نظام اجتماعی نشده است. محله حاشیه‌نشین جایی است که در آن خانه‌ها رو به ویرانی گذاشته و از مصالح کم دوام و بی‌دوام ساخته شده، در آن‌ها فرهنگ فقر کاملاً غلبه دارد و شاهد جایگزینی توده‌های روستاییان در آن‌ها هستیم» (رسولی، ۱۳۹۱: ۶۰). «کسانی که در حاشیه به‌صورت زاغه‌ای زندگی می‌کنند با فقر دست و پنجه نرم می‌کنند و به‌دلیل این که مهارت خاصی برای کارکردن ندارند، مجبورند به سوی مشاغل کاذب مانند دست‌فروشی در خیابان‌ها، تکدی‌گری، قاچاق کالا، دلالی‌های کاذب و ... روی بیاورند که همین موضوع باعث افزایش آسیب‌های اجتماعی در میان آنان می‌شود. این در حالی است که در این خانواده‌ها کودکان نیز متولد می‌شوند و خانواده مجبور است تا برای تأمین هزینه‌های زندگی کودک را به‌کارکردن وادار کند» (مهدوی، ۱۳۸۵: ۸۷). «کودکانی که در این محله‌ها زندگی می‌کنند در پایین‌ترین سطح از بهداشت بزرگ می‌شوند، بنابراین بیماری‌های زیادی آنان را تهدید می‌کند، البته فقر فرهنگی یکی دیگر از آسیب‌هایی است که افراد را تهدید می‌کند.»

طبیعی و اجتماعی است. همچنین ایشان معتقد است که بین جرم و فرهنگ محل وقوع جرم ارتباط وجود دارد» (دانش، ۱۳۷۶: ۵۱).

«دورکیم با اظهار نظرات خویش راه را برای بررسی محیط‌های متفاوت که در آن مجرمین و غیرمجرمین زندگی می‌کنند، هموار کرد و تحقیقات گسترده‌ای توسط جامعه‌شناسان و جرم‌شناسان درخصوص تأثیر محیط بر وقوع جرایم صورت پذیرفت» (رضایی، ۱۳۸۳: ۴۶-۱۵).

لاکاسانی و مانووریه منشأ تبهکاری را در تأثیرات فرهنگی و اجتماعی یافته‌اند. طبق نظریه مکتبی که لاکاسانی پایه‌گذار آن است، مجرم یک بیچاره نظام اجتماعی است و نقص سازمان اجتماعی او را جنایتکار کرده است. به عقیده ایشان بزهدار یک میکروب اجتماعی است و هر میکروب در محیط خاصی نشو و نمو می‌نماید و وجود شرایط مساعد در محیط موجب رشد و ظهور تبهکاری می‌گردد. لاکاسانی می‌گوید: «هر جامعه‌ای دارای تبهکاران مخصوص به خود است و تبهکاران مولود اجتماع خود هستند و اگر محیط اجتماعی آمادگی برای پروردن مجرم نداشته باشد، فعالیت و رشد آن‌ها عقیم می‌ماند» (پرویزی، ۱۳۶۹: ۱۷).

«ادوین ساترلند از جرم‌شناسان معروف آمریکاست. ایشان عقیده دارد اگر فردی در محیط مجاور خود در معرض عوامل جرم‌زا قرار گیرد تا غیرجرم‌زا، شانس و احتمال قانون‌شکنی‌اش افزایش می‌یابد، به‌علاوه ساترلند اظهار می‌نماید که اشخاص در معرض عوامل جرم‌زا واقع می‌شوند که برای سهیم‌بودن در همان فرهنگ، علایق و عقایدی داشته باشند و در آن اشکال معینی از رفتار ضداجتماعی و جنایی ممکن است مورد اغماض واقع شده و مردم احساس کنند که برای هم‌نوایی به آن‌ها نیاز دارند. در این راستا، پارکر، شاو و مک کی محققان آمریکایی ثابت کرده‌اند که در مناطق کثیف (محلات کثیف) همراه با از بین‌رفتن کنترل‌های اجتماعی که به‌وسیله آن‌ها مردم به رعایت قیود نیز اعتقاد پیدا می‌کنند، اعمال جنایی به شکل طبیعی جلوه می‌کند. مرتن مفهوم نظریه دورکیم را ماهرانه مورد بررسی مجدد قرار داده و عقیده دارد که اگر از لحاظ فرهنگی اهداف تجویز شده برای فرد غیرقابل حصول

«در این زمینه باید به دو اصل توجه کرد: یکی ریشه‌یابی مشکلات اجتماعی نظیر حاشیه‌نشینی و دیگری برنامه‌ریزی علمی برای برطرف کردن موانع و عوامل پیدایش و گسترش یک پدیده اجتماعی. در این زمینه باید دولتمردان روی کار بیایند و با کمک‌های هرچند ناچیز خود زمینه‌ای برای تهیه مسکن فراهم کنند، زیرا مسکن مناسب می‌تواند خانواده را دور هم جمع کند و از کارتن‌خوابی پیشگیری کند. ایجاد شغل یکی دیگر از راهکارهاست که دولت باید به آن توجه کند، به طوری که نوعی نیروی کار ذخیره حاضر و بی‌درنگ برای فعالیت‌های در حال گسترش بخش رسمی (درون شهرها) را مهیا سازند تا جایی که این افراد به توانمندی‌های لازم در همه زمینه‌ها دست یابند. اختلاف سطح توسعه در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی میان شهر و روستا یکی از عوامل عمده مهاجرت روستاییان به شهرها و در نتیجه بروز گسترش پدیده حاشیه‌نشینی است تا زمانی که این اختلاف سطح از بین نرود، همچنان مهاجرت از روستا به شهرها و نیز ایجاد مناطقی به نام حاشیه ادامه دارد. از بین‌بردن اختلاف سطح میان روستا و شهر بدین معنا نیست که روستاها به شهر تبدیل شوند یا همه امکاناتی که در شهرها وجود دارد، باید در روستاها فراهم شود» (بشارتی، ۱۳۸۶: ۵۴).

بهترین روش برای افزایش مهارت‌ها، آموزش است. نهادهای آموزشی کشور می‌توانند سطح سواد این افراد را بالا ببرند و از طریق آموزش فنی و حرفه‌ای سطح مهارت این افراد تقویت شود و از طریق ارتقای سطح آموزش زمینه‌های اشتغال، افزایش درآمد و بهبود سطح زندگی حاشیه‌نشینان و فقرای شهری فراهم شود.

«برای رفع پدیده آسیب‌های اجتماعی باید نهادهای مختلف احساس مسؤلیت کنند، چون این پدیده با همکاری جمعی قابل رفع شدن است، پس نهادهای مختلف هر یک براساس وظایف خود می‌توانند برنامه‌ریزی برای رفع حاشیه‌نشینی داشته باشند» (توسلی، ۱۳۸۱: ۱۴).

«دورکیم جامعه‌شناس معروف فرانسوی و بنیان‌گذار جامعه‌شناسی، علت همه رفتارهای غیرعادی را در محیط اجتماعی جستجو می‌کند و در نهایت عقیده دارد که جرم یک پدیده

۲- روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف باتوجه به اهداف تحقیق و مؤلفه‌های مورد بررسی توسعه‌ای - کاربردی و رویکرد حاکم بر فضای تحقیق از لحاظ روش «توصیفی - تحلیلی و اکتشافی» به صورت کیفی - کمی است. ابزار گردآوری داده‌ها به چند صورت: مشاهده، پرسشنامه، مصاحبه و فیش‌برداری می‌باشد. در این تحقیق برای جمع‌آوری داده‌های تحقیق به صورت توأمان از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است که با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری با Lisrel انجام خواهد شد. برای تعیین روابط احتمالی و تأثیرات آن‌ها بر یکدیگر هم از همبستگی ساده (ماتریس همبستگی) و هم الگوی علی معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش ساکنان محلات اسلام‌آباد - کشتارگاه می‌باشند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران و با درصد خطای ۰/۰۵ استفاده شده است که تعداد حجم نمونه ۳۸۱ عدد به دست آمده است و به صورت تصادفی در محدوده توزیع گردیده است.

گردد (همچنانکه برای بیشتر افراد جوان و طبقه کارگر و طبقه پایین پیش می‌آید) بین آنچه برای به ایده‌آل بودن پایدار می‌ماند و آنچه قابل حصول است، اختلاف حاصل می‌شود و نتیجه آن به سرخوردگی و سرکشی بعدی منجر می‌شود» (میرکتولی و همکاران، ۱۳۸۷: ۹۴). «تحقیقات متخصصان تحقیقات مرکز جرم‌شناسی و کرسون پاریس نشان می‌دهد که ۲۳ درصد جوانان مجرم در مناطقی زندگی کرده‌اند که دارای جمعیت زیاد بوده و ۲۲ درصد آن‌ها در ساختمان‌هایی زندگی کرده‌اند که علاوه بر کثرت جمعیت مشکل مسکن نیز وجود داشته است» (هال، ۱۳۷۶: ۵۴). «لا فون و خانم میشو در سال ۱۹۷۶ تحقیقاتی در شهر گرانبویل فرانسه انجام داده و به روشنی مشخص کرده‌اند که اطفال بزهکار بیشتر در ساختمان‌های ناسالم و برخی از محلاتی که برای سلامتی اخلاق زیان‌آور است، بوده‌اند» (محسنی، ۱۳۸۷: ۸۶). این تحقیقات نشان می‌دهد که بزهکاری جوانان در این محلات و ساختمان‌های مخروبه از حد متوسط مجموع بزهکاری شهرها زیاد بوده است. در واقع ۱۸ درصد بزهکارانی که جرایم گوناگون مرتکب شده‌اند اغلب در محله‌های مخروب و ناسالم ساکن بوده و ۳۵ درصد آن‌ها کسانی بودند که در ساختمان‌ها و محلات بدنام و فاسد ساکن بودند. این پژوهشگران نهایتاً رابط محیط سکونت و بزهکاری را تأیید می‌نمایند.

جدول ۱: عوامل مؤثر بر بروز بزهکاری در محلات حاشیه‌نشین

زیرمعیار	معیار	زمینه
وضعیت آموزش، امکانات رفاهی، امکانات فرهنگی، نرخ سواد، فعالیت سازمان‌های محلی، مشارکت مردم در فعالیت‌های اجتماعی، پذیرش فناوری، حفاظت از محیط، اجرای برنامه‌های فرهنگی، مهاجرت، آموزش بانوان، مهارت‌های زندگی، آگاهی‌های حقوقی، وجود کافه سنتی و پخش مواد، مشارکت بانوان، کودکان کار، بازماندگی از تحصیل، وضعیت سلامت.	فرهنگی	زمینه فرهنگی، رفاهی، اقتصادی
دسترسی به فضای آموزشی، دسترسی به فضای تفریحی، دسترسی به فضای سبز، وجود سرانه‌های فرهنگی، وضعیت مسکن، وجود معابر بدون نام، نابسامانی معابر، وجود فضاهای بی‌دفاع، دسترسی به فضاهای ورزشی، دسترسی به خدمات پزشکی، آب آشامیدنی سالم، امکانات بهداشتی، دسترسی به امکانات ارتباطی، دسترسی به جاده، دسترسی به امکانات حمل و نقل، بهبود محیط مسکونی، دسترسی به سیستم فاضلاب شهری، برق‌رسانی، عدم رسمی‌سازی.	کالبدی عمرانی	

شغل ثابت، وضعیت درآمد، میزان سرمایه، وجود مهارت‌های فنی، دسترسی زنان به فعالیت اقتصادی، فعالیت اقتصادی، فعالیت اقتصادی جایگزین، دسترسی به تسهیلات حمایتی، نرخ اشتغال، دانش اقتصادی.	اقتصادی	
اجرای قوانین و مقررات، عملکرد نهادها، مسؤلیت‌پذیری نهادها، روابط نهادها با ساکنین، هماهنگی بین نهادها، اجرای برنامه‌های عملیاتی نهادها، برنامه‌ریزی و دوراندیشی نهادها، نظارت نهادها، حضور نهادها در محله.	نهادی	زمینه ساختاری

۳- معرفی منطقه مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه که موسوم به اسلام‌آباد کشتارگاه است با وسعتی معادل ۱۳۳/۱ هکتار در شمال غربی شهر ارومیه (یکی از شهرستان‌های چهارده‌گانه استان آذربایجان غربی) و در دامنه‌های جنوبی و جنوب غربی تپه‌ای موسوم به کوه جهودان قرار گرفته است. این محدوده از شمال شرقی به کوه جهودان و گورستان باغ رضوان، از قسمت شمال غربی به روستای ولنده - بادکی، از جنوب به چمن‌های خاتون جان، از

غرب به نهر بادکی و اراضی کشاورزی و از شرق به بلوار شهید رجایی محدود می‌شود.

۴- یافته‌های تحقیق

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فرضیه یک: به نظر می‌رسد که عوامل اجتماعی - فرهنگی نقش و تأثیر بر بزهکاری در مناطق حاشیه‌نشین اسلام‌آباد و کشتارگاه واقع در کلان‌شهر ارومیه دارد.

جدول ۲: بررسی سرمایه اجتماعی - فرهنگی

متغیر	شماره سؤال	ضریب استاندارد (بار عاملی)	واریانس خطا	آماره T
اجتماعی - فرهنگی	فعالیت سازمان‌های محلی بر کاهش بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۰	۰/۶۱	۱۲/۰۸
	عدم وجود امکانات رفاهی بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۵۸	۱۳/۵۱
	عدم وجود امکانات فرهنگی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار می‌باشد.	۰/۵۷	۰/۶۷	۱۱/۴۵
	ضعف وضعیت آموزش در محله بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۵۸	۱۳/۴۳
	مشارکت مردم در فعالیتهای اجتماعی بر کاهش بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۸	۰/۶۷	۱۱/۵۷
	اجرای برنامه‌های فرهنگی باعث کاهش بزهکاری می‌شود.	۰/۶۰	۰/۶۴	۱۲/۲۳
	مهاجرت از مناطق مختلف بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۵۸	۱۳/۴۶
	پایین‌بودن مهارت‌های زندگی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۲	۰/۶۱	۱۲/۷۹

۱۱/۹۵	۰/۶۵	۰/۵۹	کمبود آگاهی‌های حقوقی بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.
۱۲/۰۶	۰/۶۵	۰/۶۰	وجود کافه سنتی و پخش مواد بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.
۱۱/۵۷	۰/۶۷	۰/۵۸	وجود کودکان کار بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.
۱۲/۰۶	۰/۶۵	۰/۶۰	وجود مسأله بازماندگی از تحصیل در محله بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.

اول مرتبط با عوامل اجتماعی - فرهنگی نشان می‌دهد که این میزان برای همه زیرمعیارها بالاتر از ۰/۵ را به خود اختصاص داده است. مطابق این باید گفت: روایی همگرایی این مقیاس براساس شاخص میانگین واریانس دریافت‌شده زیرمعیارهای اجتماعی - فرهنگی، تأیید گردید.

شاخص برازش RSMEA برابر ۰/۰۳۵ به‌دست‌آمده در بخش اجتماعی - فرهنگی که از میزان ۰/۰۸ نیز کمتر می‌باشد. مقدار خی‌دو بهنجار در مدل اشباع‌شده پژوهش نیز پایین‌تر از ۳ به‌دست آمده و مطلوب می‌باشد. بر این اساس مدل اندازه‌گیری به‌دست‌آمده جهت بررسی روابط عوامل اجتماعی - فرهنگی از برازش مطلوبی برخوردار می‌باشد.

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فرضیه دوم: به‌نظر می‌رسد که عوامل ساختاری و کالبدی محیط نقش و تأثیر بر بروز بزهکاری در مناطق حاشیه‌نشینی اسلام‌آباد و کشتارگاه در کلان‌شهر ارومیه دارد.

همان‌طور که نتایج جدول ۲ براساس عوامل اجتماعی - فرهنگی نشان می‌دهد، میزان بار عاملی تمام معیارها بالاتر از ۰/۴ می‌باشد و مطابق این جدول مدل اندازه‌گیری، مدلی همگن می‌باشد و میزان بار عاملی، مقادیر قابل قبولی می‌باشند، به‌گونه‌ای که عوامل عدم وجود امکانات رفاهی، ضعف در وضعیت آموزش در محله و مهاجرت از مناطق مختلف به محله با بار عاملی ۰/۶۵ جزء تأثیرگذارترین عوامل بر بروز بزهکاری می‌باشند.

خروجی تحلیل معناداری مقادیر عامل اجتماعی - فرهنگی آماره t در جدول ۲ نشان می‌دهد که مقادیر آماره t برای همه سؤالات بالاتر از ۲/۵۸ ارائه شده است. این نتایج نمایانگر این است که رابطه بین معیارها با متغیر مکنون در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته شده است.

بر اساس نتایجی که در جدول ۲ ارائه شده است، مطابق بررسی مقادیر واریانس دست‌یافته در جدول مربوط به فرضیه

جدول ۳: بررسی عامل کالبدی

متغیر	شماره سؤال	ضریب استاندارد (بار عاملی)	واریانس خطا	آماره T
کالبدی	کمبود دسترسی به فضای آموزشی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۷	۰/۶۷	۱۳/۸۶
	بدمسکنی بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۴۸	۰/۷۷	۹/۳۱
	عدم وجود فضای تفریحی و فرهنگی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۵۸	۱۳/۴۳
	نابسامانی معابر بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار	۰/۶۵	۰/۵۸	۱۳/۳۳

			است.
۱۱/۸۳	۰/۶۵	۰/۵۹	وجود فضاهای بی‌دفاع در سطح محله بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.
۱۳/۲۳	۰/۵۹	۰/۶۴	کمبود دسترسی به فضاهای ورزشی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.
۱۲/۲۴	۰/۶۳	۰/۶۱	کمبود دسترسی به خدمات پزشکی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.
۱۱/۴۵	۰/۵۵	۰/۵۷	کمبود آب آشامیدنی سالم و نبود سیستم فاضلاب شهری بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.
۱۳/۲۳	۰/۵۹	۰/۶۴	کمبود دسترسی به زیرساخت‌های ارتباطی مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.
۱۲/۰۷	۰/۶۴	۰/۶۰	ضعف در روشنایی مناسب معابر بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.
۱۰/۳۱	۰/۷۲	۰/۵۲	عدم رسمی‌سازی املاک محله مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.

نشان می‌دهد که این میزان برای همه زیرمعیارها در بخش کالبدی بالاتر از ۰/۵ را به خود اختصاص داده است. مطابق این باید گفت: روایی همگرایی این مقیاس براساس شاخص میانگین واریانس دریافت‌شده، تأیید گردید.

در مدل اندازه‌گیری عامل کالبدی شاخص برازش RSMEA برابر ۰/۰۲۰ به دست آمده که از میزان ۰/۰۸ نیز کمتر می‌باشد. مقدار خی‌دو بهنجار در مدل اشباع‌شده پژوهش نیز پایین‌تر از ۳ به دست آمده و مطلوب می‌باشد. بر این اساس مدل اندازه‌گیری به دست آمده از برازش مطلوبی برخوردار می‌باشد.

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فرضیه سوم: به نظر می‌رسد که عوامل اقتصادی نقش تأثیر بر بروز بزهکاری در مناطق حاشیه‌نشینی اسلام‌آباد و کشتارگاه در کلان‌شهر ارومیه دارد.

همان‌طور که نتایج جدول ۳ براساس عوامل کالبدی نشان می‌دهد، میزان بار عاملی تمام معیارها بالاتر از ۰/۴ می‌باشد و مطابق این جدول مدل اندازه‌گیری، مدلی عامل کالبدی همگن می‌باشد و میزان بار عاملی، مقادیر قابل قبولی می‌باشند، به گونه‌ای که عامل کمبود دسترسی به فضای آموزشی با بار عاملی ۰/۶۷، عدم وجود فضای تفریحی و فرهنگی و نابسامانی معابر با بار عاملی ۰/۶۵ بیشترین امتیاز را به جهت تأثیرگذاری دارند.

خروجی تحلیل معناداری مقادیر آماره t در جدول ۳ مربوط به عوامل کالبدی نشان می‌دهد که مقادیر آماره t برای همه زیرمعیارها در زمینه تأثیر عوامل کالبدی بر بزهکاری بالاتر از ۲/۵۸ ارائه شده است. این نتایج نمایانگر این است که رابطه بین زیرمعیارها با متغیر مکنون در سطح اطمینان ۹۹ درصد در مدل کالبدی پذیرفته شده است.

براساس نتایجی که در جدول ۳ ارائه شده است، مطابق بررسی مقادیر واریانس دست‌یافته در جدول عوامل کالبدی

جدول ۴: بررسی عامل اقتصادی

متغیر	شماره سؤال	ضریب استاندارد (بار عاملی)	واریانس خطا	آماره T
اقتصادی	کمبود میزان سرمایه مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۶۵	۱۱/۵۴
	کمبود مهارت‌های فنی مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۲	۰/۶۲	۱۱/۲۲
	وضعیت درآمد نامناسب بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۶۳	۰/۶۱	۱۱/۰۹
	عدم وجود فعالیت اقتصادی جایگزین باعث کاهش بزهکاری می‌گردد.	۰/۶۲	۰/۶۱	۱۱/۱۵
	عدم دسترسی به تسهیلات حمایتی مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۶	۰/۶۸	۱۱/۸۴
	پایین بودن نرخ اشتغال و عدم وجود شغل مناسب بر بروز بزهکاری تأثیر دارد.	۰/۵۷	۰/۶۸	۱۱/۸۳

براساس نتایجی که در جدول ۴ ارائه شده است، مطابق بررسی مقادیر واریانس دست‌یافته در جدول نشان می‌دهد که این میزان برای همه زیرمعیارها در بخش اقتصادی بالاتر از ۰/۵ را به خود اختصاص داده است. مطابق این باید گفت: روایی همگرای این مقیاس براساس شاخص میانگین واریانس دریافت‌شده، تأیید گردید. در مدل اندازه‌گیری عامل اقتصادی شاخص برازش RSMEA برابر ۰/۰۷۵ به دست آمده که از میزان ۰/۰۸ نیز کمتر می‌باشد. مقدار χ^2 دو په‌نچار در مدل اشباع‌شده پژوهش نیز پایین‌تر از ۳ به دست آمده و مطلوب می‌باشد. بر این اساس مدل اندازه‌گیری که در بخش اقتصادی به دست آمده، از برازش مطلوبی برخوردار می‌باشد.

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد که عوامل نهادی و سازمانی نقش و تأثیر بر بزهکاری در مناطق حاشیه‌نشینی اسلام‌آباد و کشتارگاه در کلان‌شهر ارومیه دارد.

همان‌طور که نتایج جدول ۴ براساس عوامل اقتصادی نشان می‌دهد، میزان بار عاملی تمام زیرمعیارها بالاتر از ۰/۴ می‌باشد و مطابق این جدول مدل اندازه‌گیری عوامل اقتصادی، مدلی همگن می‌باشد و میزان بار عاملی، مقادیر قابل قبولی می‌باشند. براساس یافته‌های این بخش زیرمعیار وضعیت درآمد نامناسب با بار عاملی ۰/۶۳ در مرتبه اول تأثیرگذاری و در مرتبه دوم کمبود مهارت‌های فنی مناسب و وجود فعالیت اقتصادی جایگزین با بار عاملی ۰/۶۲ جزء عوامل تأثیرگذار اقتصادی بر بروز بزهکاری می‌باشند.

خروجی تحلیل معناداری مقادیر آماره t در جدول ۴ نشان می‌دهد که مقادیر آماره t برای همه زیرمعیارهای اقتصادی در زمینه تأثیر عوامل اقتصادی بر بزهکاری بالاتر از ۲/۵۸ ارائه شده است. این نتایج نمایانگر این است که رابطه بین معیارها با متغیر مکنون در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته شده است.

جدول ۵: بررسی عامل نهادی

متغیر	شماره سؤال	ضریب استاندارد (بار عاملی)	واریانس خطا	آماره T
نهادی	عدم اجرای قوانین و مقرارت در زمینه حمایت از محلات حاشیه‌نشین بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۴	۰/۵۹	۱۰/۳۷
	عدم مسؤولیت‌پذیری نهادها در برابر مسائل محلات بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۶	۰/۵۶	۱۰/۳۷
	عدم وجود هماهنگی بین نهادها بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۳	۰/۶۲	۱۱/۱۱
	عدم اجرای برنامه‌های عملیاتی نهادها در قبال مسائل محلات بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۳	۰/۶۱	۱۰/۹۶
	عدم نظارت نهادها در برابر مسائل محلات بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۸	۰/۶۶	۱۱/۵۸

همگرایی این مقیاس براساس شاخص میانگین واریانس دریافت‌شده، تأیید گردید.

در مدل اندازه‌گیری عامل نهادی شاخص برازش RSMEA برابر ۰/۰۰۹ به‌دست آمده که از میزان ۰/۰۸ نیز کمتر می‌باشد. مقدار خی‌دو بهنجار در مدل اشباع‌شده پژوهش نیز پایین‌تر از ۳ به‌دست آمده و مطلوب می‌باشد. بر این اساس مدل اندازه‌گیری که در بخش نهادی به‌دست آمده، از برازش مطلوبی برخوردار می‌باشد.

۵- نتایج مدل ساختاری پژوهش

باتوجه به این‌که نتایج تحلیل عاملی مدل تأثیر عوامل محیطی بر بروز بزهکاری در محله اسلام‌آباد - کشتارگاه در مرتبه اول و دوم بخش اندازه‌گیری متغیرهای درون‌زا و برون‌زا نشان داد که تمام سازه‌ها از روایی و پایایی لازم برخوردارند، بنابراین در این بخش، ساختار کلی مدل مورد تحلیل قرار گرفت و مشخص شد که روابط بین مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌ها ثابت شده است و به‌وسیله داده‌ها تأیید گردیده است.

براساس یافته‌های مدل برآورد ضرایب استانداردشده مدل ساختاری پژوهش و سطح معناداری ۰/۰۲۱ به‌دست‌آمده در جدول ۶، تأثیرات عامل اجتماعی - فرهنگی بر بروز بزهکاری با ضریب مستقیم و مثبت ۰/۹۹، تأثیر عامل کالبدی در بر

همان‌طور که نتایج جدول ۵ براساس عوامل نهادی نشان می‌دهد، میزان بار عاملی تمام زیر معیارها بالاتر از ۰/۴ می‌باشد و مطابق این جدول مدل اندازه‌گیری بخش نهادی، مدلی همگن می‌باشد و میزان بار عاملی، مقادیر قابل قبولی می‌باشند، به‌گونه‌ای که زیرمعیار عدم مسؤولیت‌پذیری نهادها در برابر مسائل محلات با بار عاملی ۰/۶۶ و زیرمعیار عدم اجرای قوانین و مقرارت در زمینه حمایت از محلات حاشیه‌نشین با بار عاملی ۰/۶۴ بیشترین تأثیرگذاری را بر بروز بزهکاری در سطح محله را دارند.

خروجی تحلیل معناداری مقادیر آماره t عوامل نهادی در جدول ۵ نشان می‌دهد که مقادیر آماره t برای همه سؤالات در زمینه تأثیر عوامل نهادی بر بزهکاری بالاتر از ۲/۵۸ ارائه شده است. این نتایج نمایانگر این است که رابطه بین معیارها با متغیر مکنون در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته شده است.

براساس نتایجی که در جدول ۵ ارائه شده است، مطابق بررسی مقادیر واریانس دست‌یافته در جدول نشان می‌دهد که این میزان برای همه زیرمعیارها در بخش نهادی بالاتر از ۰/۵ را به خود اختصاص داده است. مطابق این باید گفت: روایی

بزهکاری در محلات حاشیه‌نشین اسلام‌آباد - کشتارگاه شهر ارومیه بر تمامی این عوامل تأکید نمود و از آن‌ها استفاده کرد. بنابراین براساس نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری تأثیر عوامل محیطی بر بروز بزهکاری با تأکید بر شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی، عوامل کالبدی، اقتصادی و نهادی، می‌تواند نتایج مثبتی در کاهش بزهکاری داشته باشد.

بروز بزهکاری در محله حاشیه‌نشین اسلام‌آباد - کشتارگاه با ضریب مستقیم و مثبت ۰/۹۹ و عامل اقتصادی جهت بروز بزهکاری در محلات حاشیه‌نشین با ضریب مثبت ۰/۹۹ و درنهایت عامل نهادی بر بروز بزهکاری با ضریب مستقیم و مثبت، ۰/۹۹ می‌باشد که نشان می‌دهد هر ۴ فرضیه پژوهش تأیید شده است. بنابراین باید در برنامه‌ریزی جهت کاهش

جدول ۶ نتایج مدل ساختاری تأثیر عوامل محیطی بر بزهکاری در محله اسلام‌آباد - کشتارگاه ارومیه

متغیر	مؤلفه‌ها	اثرات مستقیم	اثرات غیرمستقیم
اجتماعی - فرهنگی	فعالیت سازمان‌های محلی بر کاهش بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۰	۰/۵۹
	ضعف وضعیت آموزش در محله بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۶	۰/۶۵
	پایین‌بودن مهارت‌های زندگی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۶	۰/۵۵
	عدم وجود امکانات رفاهی بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۶۳	۰/۶۲
	مشارکت مردم در فعالیت‌های اجتماعی بر کاهش بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۵۸
	اجرای برنامه‌های فرهنگی باعث کاهش بزهکاری می‌شود.	۰/۵۹	۰/۵۸
	مهاجرت از مناطق مختلف بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۶۴	۰/۶۳
	عدم وجود امکانات فرهنگی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار می‌باشد.	۰/۶۳	۰/۶۲
	کمبود آگاهی‌های حقوقی بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۵۸
	وجود کافه سنتی و پخش مواد بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۵۸
	وجود کودکان کار بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۵۸
	وجود مسأله بازماندگی از تحصیل در محله بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۱	۰/۶۰
نهادی	کمبود دسترسی به فضای آموزشی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۵۸
	بدمسکنی بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۵۱	۰/۵۰
	عدم وجود فضای تفریحی و فرهنگی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۶۴
	نابسامانی معابر بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۶۴
	وجود فضاهای بی‌دفاع در سطح محله بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۸	۰/۵۷
	کمبود دسترسی به فضاهای ورزشی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۵	۰/۶۴
	کمبود دسترسی به خدمات پزشکی بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۱	۰/۶۰
	کمبود آب آشامیدنی سالم و نبود سیستم فاضلاب شهری بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۶	۰/۶۵
	کمبود دسترسی به زیرساخت‌های ارتباطی مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۲	۰/۶۱
	ضعف در روشنایی مناسب معابر بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۹	۰/۵۸
اقتصاد	عدم رسمی‌سازی املاک محله مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۵۱	۰/۵۰
	کمبود میزان سرمایه مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۳	۰/۶۲
	کمبود مهارت‌های فنی مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	۰/۶۳	۰/۶۲

۰/۶۰	۰/۶۱	وضعیت درآمد نامناسب بر بروز بزهکاری در محله تأثیرگذار است.	نهادی
۰/۶۴	۰/۶۵	عدم وجود فعالیت اقتصادی جایگزین باعث کاهش بزهکاری می‌گردد.	
۰/۵۴	۰/۵۵	عدم دسترسی به تسهیلات حمایتی مناسب بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	
۰/۵۰	۰/۵۰	پایین بودن نرخ اشتغال و عدم وجود شغل مناسب بر بروز بزهکاری تأثیر دارد.	
۰/۶۴	۰/۶۵	عدم اجرای قوانین و مقررات در زمینه حمایت از محلات حاشیه‌نشین بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	
۰/۶۵	۰/۶۶	عدم مسؤلیت‌پذیری نهادها در برابر مسائل محلات بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	
۰/۶۱	۰/۶۲	عدم وجود هماهنگی بین نهادها بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	
۰/۶۱	۰/۶۲	عدم اجرای برنامه‌های عملیاتی نهادها در قبال مسائل محلات بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	
۰/۵۸	۰/۵۹	عدم نظارت نهادها در برابر مسائل محلات بر بروز بزهکاری تأثیرگذار است.	

نتیجه‌گیری

بزه و بزهکاری امری اجتناب‌ناپذیر است که همه جوامع بشری کم و بیش با آن روبه‌رو هستند. بروز انواع بزه و بزهکاری موجب ایجاد اختلال در نظم جامعه و جریحه‌دار نمودن و جودان افراد می‌شود. علاوه بر ایجاد حس ناامنی و بدبینی بار سنگین روحی و جسمی و مالی بر دوش جامعه و حاکمیت می‌گذارد. این مشکل از یک‌سو موجب ناامنی، دلهره، هراس و آشفتگی زندگی شهروندان در محیط زندگی‌شان می‌شود و از سوی دیگر نظام قضایی و انتظامی را وادار می‌کند تا بودجه کلانی را صرف کشف جرم و تعقیب بزهکاران و رسیدگی قضایی و مجازات آن‌ها نماید. شناخت پدیده بزهکاری بدون شناخت محیط پیرامون آن ممکن نیست، لذا اینجاست که اهمیت شناسایی عوامل بروز بزهکاری و چگونگی پیشگیری از آن دارای اهمیت فراوان می‌باشد. یکی از عوامل بروز بزهکاری عوامل محیطی، از جمله محیط حاشیه‌نشینی شهری می‌باشد که در اثر رشد شتابان شهری و مهاجرت روستاییان و شهرهای همجوار که به علت کمبود امکانات به وجود می‌آید که جزء عوامل محیطی بیرونی و به طبع آن عوامل اجتماعی - محیطی عمومی محسوب می‌گردند. این عوامل در اثر عامل های همچون دلایل اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، نهادی و کالبدی در بروز بزهکاری تأثیر مستقیم دارد، لذا در این

پژوهش می‌توان به این نتیجه رسید که بین عوامل محیطی حاشیه‌نشین شهر ارومیه که از جمله مناطق اسلام‌آباد - کشتارگاه رابطه مستقیم وجود دارد، زیرا به علت بی‌تفاوت بودن نهادهای دولتی و سازمان‌ها به مسائلی که برای زندگی در آرامش این مناطق کوتاهی انجام گرفته و مواردی، از جمله عدم وجود پارک و فضای آموزشی که جای خود را به کافی شاپ‌ها و مراکزهای جرم‌زا داده است که این امر عاملی جهت گسترش بزهکاری در این منطقه می‌باشد. لازم به ذکر است که به علت کمبود فضای آموزشی کافی، نبود درمانگاه‌های پزشکی و سیستم فاضلاب و ... در آن مناطق که یکی از عمده‌ترین مشکلات در این مناطق می‌باشند منجر به بروز و گسترش بزهکاری گردیده است.

باتوجه به یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه‌گیری کرد که بین عوامل محیطی حاشیه‌نشین شهر ارومیه، از جمله مناطق کشتارگاه و اسلام‌آباد و بروز بزهکاری در آن مناطق رابطه مستقیم وجود دارد، یعنی عوامل محیطی حاشیه‌نشینی از جمله عامل‌های همچون اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، کالبدی و نهادی - ساختاری، از دلایل بروز بزهکاری همانند خرید و فروش مواد مخدر، شرارت، دزدی، سرقت، وقوع نزاع و درگیری و ... در این مناطق می‌باشد.

تعارض منافع: نگارش این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهم نویسندگان: به صورت برابر بوده است.

تشکر و قدردانی: ابراز نشده است.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین مالی انجام گرفته است.

منابع و مأخذ

الف. منابع فارسی

- بشارتی، امیرحسین (۱۳۸۶). *حاشیه‌نشینی*. تهران: روزنامه اعتماد.
- پرویزی، پرهام (۱۳۶۹). *بررسی حاشیه‌نشینی شهر زنجان*. چاپ دوم، زنجان: انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.
- پیکا، ژرژ (۱۳۹۵). *جرم‌شناسی*. ترجمه علی حسین نجفی ابرندآبادی، چاپ اول، تهران: نشر میزان.
- توسلی، غلامعباس (۱۳۸۱). *جامعه‌شناسی شهری*. چاپ ششم، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
- دانش، تاج زمان (۱۳۷۶). *مجرم کیست و جرم‌شناسی چیست*. چاپ چهارم، تهران: انتشارات کیهان.
- دانش، تاج زمان (۱۳۸۴). *مجرم کیست؟ (جرم‌شناسی چیست)*. چاپ دهم، تهران: انتشارات کیهان.
- رحیمی‌نژاد، اسماعیل (۱۴۰۰). *جرم‌شناسی*. چاپ چهارم، تهران: انتشارات فروزش.
- رسولی، رضا (۱۳۹۱). *حاشیه‌نشینی و میزان جرایم*. چاپ اول، تهران: انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران.
- رضایی، مریم (۱۳۸۳). «حاشیه‌نشینی و مدیریت شهری». *نشریه تدبیر*، ۱۵(۱۵۲): ۴۶-۱۵.

بنابراین باتوجه به مطالب یادشده در ادامه این پژوهش باید گفت که امروزه رشد شهرنشینی به موازات آن افزایش حاشیه‌نشینی در پیرامون شهرها، عرصه برای افزایش بزهکاری میسر شده است و این مناطق جز مناطق پرخطر در جوامع شهری شناخته شده‌اند و این امر توجه ویژه جامعه‌شناسان، جرم‌شناسان و سایر اندیشمندان حوزه علوم اجتماعی به خود عطف نموده است. بنابراین برای پیشگیری از بزهکاری لازم است راهبردهای مداخله‌جویانه در راستای کاهش و کنترل بزهکاری ارائه گردد. پیشنهادات و راهکارهای زیر قابل طرح است:

۱- مداخله نهادهای متولی در امر حاشیه‌نشینی جهت کاهش بزهکاری در محلات حاشیه‌نشینی از طریق اجرای برنامه‌های عملیاتی و نظارت بر اجرای این برنامه‌ها؛ ۲- فراهم‌نمودن فضاهای آموزشی مناسب باتوجه به جمعیت محلات اسلام‌آباد - کشتارگاه، از جمله تأمین مدارس متوسطه اول و دوم دخترانه در سطح محله و افزایش سرانه آموزشی جهت بهبود سطح سواد و آگاهی ساکنین؛ ۳- ارتقای کیفیت محیط مسکونی در سطح محلات حاشیه‌نشینی اسلام‌آباد - کشتارگاه از طریق تأمین بودجه و اعتبارات ویژه برای مناطق محروم؛ ۴- بالابردن ضریب امنیتی این محلات توسط مراجع انتظامی و امنیتی از طریق ایجاد کلانتری‌ها و مراکز انتظامی و پایش و کنترل محیط توسط گشت‌های سیار انتظامی در معابر محله؛ ۵- استفاده از نیروهای بومی در جهت مدیریت محله و خدمات‌رسانی در این مناطق برای کنترل بهتر محیط و افزایش امنیت و کاهش بزهکاری در سطح محله؛ ۶- اجرای برنامه‌های توانمندسازی اقتصادی از طریق آموزش ساکنین جهت بالابردن مهارت‌های شغلی و درآمدی در راستای ایجاد رفاه و کاهش بزهکاری؛ ۷- جذب مشارکت گروه‌های اجتماعی در داخل و خارج از محله جهت انجام فعالیت‌های فرهنگی برای جذب افراد نخبه و مستعد در راستای توانمندسازی فرهنگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی.

ملاحظات اخلاقی: در این پژوهش تمامی ملاحظات اخلاقی رعایت گردیده است.

- Vik, J; Fuglestad, EM & Øversveen, E (2022). "Centre-periphery Conflicts and Alienation in a Resource-based Economy Norsk Geografisk Tidsskrift-Norwegian". *Journal of Geography*, 76(4): 197-208.

- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲). کتاب سبز شهرداری‌ها (کاربری زمین شهری). جلد دوم، چاپ اول، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.

- کی‌نیا، مهدی (۱۳۷۶). مبانی جرم‌شناسی. جلد اول، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- کی‌نیا، مهدی (۱۳۹۷). مبانی جرم‌شناسی. جلد اول، چاپ یازدهم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

- محسنی، رضاعلی (۱۳۸۷). مطالعه و بررسی مناطق حاشیه‌نشینی و توانمندسازی آن در شهر گرگان. چاپ اول، گرگان: انتشارات شهرداری گرگان.

- مرتضوی، منوچهر (۱۳۸۹). ابتدای کتاب حاشیه‌نشینان شهری. چاپ اول، تهران: انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران.

- مهدوی، علی (۱۳۸۵). فقر در حاشیه‌نشینان (طرح جامع تجدید نظر شهر ارومیه). چاپ اول، ارومیه: انتشارات وزارت مسکن و شهرسازی.

- میرکتولی و همکاران، جعفر (۱۳۸۷). شناسایی نقاط آسیب‌زا و جرم‌خیز یافت شهری و روستایی استان گلستان. چاپ دوم، گلستان: نشر استانداری گلستان.

- نجفی توانا، علی (۱۴۰۰). جرم‌شناسی. چاپ اول، مشهد: انتشارات آوای حکمت.

- هال، ادوآرتی (۱۳۷۶). بعد پنهان. ترجمه منوچهر صلیبانی، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

ب. منابع انگلیسی

- Gu, X, Liu, L; Lan, M & Zhou, H (2023). "Measuring Perceived Racial Heterogeneity and Its Impact on Crime: An Ambient Population-Based Approach". *Journal of Cities*, 87(134): 104-188 .

- United Nations Development Programme (UNDP) (2015). *Marginalized Minorities in Development Programming*. Geneva: UN Publications.